

ASUMINEN & YHTEISKUNTA

3/2020

TEEMANA
Asumisen
demokratia

Teppo
Lehtinen/YM
tervehtii
s. 5

HEKA
HAASTEISSA
Suurin lähi-
demokratia &
Jasmin Hamid
vastaa
s. 6-7

Itärakentamisen
buumi kansissa
s. 10

Nouseva trendi: Osallistuva budjetointi

Osallistuva budjetointi on asukkaiden väylä päättää kaupungin rahojen käytöstä tietyn summan osalta. Vaikutusmahdollisuutena osallistuva budjetointi eroaa esimerkiksi perinteisistä asukastilaisuuksista sekä kyselyistä, koska tavalliset ihmiset pääsevät mukaan päättämään yhteisten verovarojen käytöstä.

Suomessa tämä demokraattinen toimintatapa on yleistynyt viime vuosina suurissa kaupungeissa ja joissakin pienemmissä kunnissa. Haluaisitko vaikuttaa siihen, tuleeko omille kotikylille uusia penkkejä, roskiksia, ulkoliikuntavälineitä tai kenties katutaideteos?

Vantaalla asukkaat pääsevät vaikuttamaan lähiympäristönsä kehittämiseen hyvin konkreettisesti tavalla **Hakunilassa** ja **Martinlaaksossa** käynnissä olevan osallistuvan budjetoinnin myötä. Osallistuvassa budjetoinnissa ajatuksena on, että asukkaat pääsevät ideoimaan ja äänestämään, mihin tietty summa kaupungin budjetista käytetään. Kyseessä on uusi tapa osallistua alueen kehittämiseen ja samalla vaikuttaa kaupungin rahojen käyttöön.

Vantaalla molemmille kaupunginosille on varattu 50 000 euroa. Molemmat lähiöt kuuluvat Myönteisen erityiskohtelun ohjelmaan ja osallistuva budjetointi on osa ohjelman toteutusta. Ohjelman avulla kaupunki tasapainottaa alueiden hyvinvointieroja valtuustokaudella 2018-2021.

Ideoista työpajoihin ja äänestämään

Alkusyksystä asukailta kerättiin ideoita kaupungin ulkotilojen eli esimerkiksi katujen, puistojen, ulkoliikuntapaikkojen ja koulujen pihojen kehittämiseksi. Omille arkireiteille sai keksiä viihtyisyyttä lisääviä asioita, jotka piristävät alueen ilmettä ja tunnelmaa. Ideoita saatiin yhteensä huikemat 228 ja niitä jatkokehitettiin **asukastyöpajoissa** äänestykseen eteneviksi suunnitelmiksi.

Nyt käynnissä on äänestys, jossa Hakunilan ja Martinlaak-

Sekä Hakunilaan että Martinlaaksoon on varattu 50 000 euroa käytettäväksi asukkaiden ideoihin.

son kaupunginosien kaikki vähintään 12-vuotiaat asukkaat saavat äänestää, mihin rahat tullaan käyttämään. Äänestyksessä on suunnitelmia liittyen muun muassa roskaamisen vähentämiseen sekä viihtyisyyden lisäämiseen kukkaistutuksilla, taiteella tai valaistuksella.

Äänestykseen on edennyt myös hauskoja ja uudenlaisia ideoita, kuten Hakunilaan ehdotetut liikuntapaikkojen USB-latauspisteet tai Martinlaaksoon toivotut roskasta taiteeksi -siivoustalkoot ja taide-työpaja.

Äänestys on käynnissä 16.11. asti, minkä jälkeen ratkeaa, mitkä suunnitelmat tullaan toteuttamaan kesäkaudella 2021.

Aitoon mahdollisuuteen vaikuttaa

Osallistuvassa budjetoinnissa asukkailla on aito mahdollisuus vaikuttaa. Ideointi-, kehittämis- ja äänestysvaiheet takaavat sen, että koko prosessi etenee asukkaiden kanssa yhdessä. Vantaalla on panostettu erityisesti eri taustoista tulevien asukkaiden tavoittamiseen. Yhteistyötä tehdään järjestöjen, koulujen, päiväkotien, seurakunnan ja kirjastojen kanssa. Ideointiin osallistui esimerkiksi lasten kerhoja, päihdepoliklinikan ryhmiä sekä maahanmuuttajien parissa työtä tekeviä yhdistyksiä.

Tänä syksynä osallistuvaa budjetointia toteutetaan esimerkiksi **Tampereella, Turussa** ja **Helsin-**

gissä, ideoidaan tai äänestetään. Osallistuvassa budjetoinnissa voidaan **keskittyä tiettyyn aiheeseen** tai **alueeseen** kuten Vantaalla tai sitä voidaan tehdä laajasti kaupunkitasoisesti. Tämä on asukaille helppo ja käytännönläheinen tapa osallistua ja vaikuttaa.

Vantaalla halutaan korostaa sitä, että asukkaat ovat oman lähiympäristönsä parhaita asiantuntijoita. Asukkaat pääsevät sanomaan mitä tehdään ja missä. Nämä ideat ja päätökset eivät tule kaupungin viranhaltijoilta.

Laura Lettenmeier

Kirjoittaja työskentelee Vantaan kaupunkiympäristön toimialalla osallisuuskoordinaattorina.

Sakari Männinen

Martsari graffitiasema. Martinlaaksoon ideoitiin muun muassa lisää katutaidetta.

Hakunilan Skeittipuisto. Hakunilassa nuorten tavoittamiseksi tehdään yhteistyötä nuorisotilan ja koulujen kanssa.

Anni Haaparanta

Joel Haapamäki

Laura Lettenmeier

Asumisen kunnallisvero

Asumisen hinnasta puhuttaessa käytetään yleensä sitä kuukausittain maksettavaksi tulevaa eurosummaa. Vesi, sähkö, netti ja muut mahdolliset lisukkeet mainitaan ehkä myös. Vastikkeena tai vuokrana kuukausittain maksettava summa koostuu useasta eri osatekijästä.

Asumisen kokonaiskustannukseen sisältyy muutamia ”sivukuluja”, jotka vaihtelevat suhteellisen suurestikin riippuen asunnon sijaintipaikkakunnasta.

Kiinteistöliitto on seurannut ja tilastoinut näitä kuntakohtaisia, asumisen hintaan vaikuttavia muuttujia vuodesta 2001 alkaen. Liiton **Indeksitalo-selvityksissä** seurataan kunnittain määrättäviä taksoja, joita ovat kaukolämmön hinta, vesi- ja jätevesimaksut sekä kiinteistövero. Selvityksessä on mukana edellisvuosien tapaan 59 kaupunkia ja kuntaa.

Hintatasot nousseet maltillisesti

Kiinteistöliiton syyskuussa julkaisteman selvityksen mukaan kuluvalle vuodelle asetetut hintatasot ovat nousseet maltillisesti, noin yhden prosentin vuoden 2019 tasosta. Pidemmässä tarkastelussa nämä kunnallisessa päätäntävallassa olevat, asumiseen liittyvät kustannukset ovat olleet kokonaisuutena jatkuvassa nousussa. Varsinkin kiinteistöverosta on kehitetty lypsylehmä, millä kunnat ovat usein muun tulopuolen ehtyessä voineet paikata budjettiensa vajeita.

Kunnan taloudellisesta tilanteesta, ja kuntapäätäjien päätöksistä tilan korjaamiseksi, johtuen kiinteistöveron taso vaihtelee suuresti paikkakunnittain. Kes-

kimäärin, kaikki kunnat huomiota ottaen, maan kuntatalouden kokonaisuudesta noin kahdeksan prosentin (8 %) suuruinen osa ketaan kiinteistöverolla. Kiinteistöveron kokonaismäärä on noin kaksinkertaistunut viimeisen 10 vuoden aikana. Muiden asumisen kuntakohtaisten menojen lisäykset ovat olleet maltillisempia (**Kuva 1**).

Tuoreimman Indeksitalo-selvityksen mukaan maan korkeimmat kuntakohtaiset kiinteistö-kustannukset ovat tänä vuonna Rovaniemellä ja Savonlinnassa (**Kuva 2**). Rovaniemi ei ole tässä tilastoinnissa ensimmäistä kertaa kärkipaikalla. Tarkemmassa tarkastelussa selviää esimerkiksi se, että Helsinki verottaa raskaasti maapohjaa eli tontteja, kun taas Rovaniemi ja Savonlinna verottavat enemmän tonteille rakennettuja rakennuksia. Vuositasolla näiden kustannusten haarukan yläpäässä olevalla Rovaniemellä esimerkkiasunnon (90 neliöinen perheasunto) kiinteistökulut ovat tänä vuonna 3 400 euroa. Vertailussa mukana olleista kunnista pienin kuntakohtainen asumisen kustannus on Kempeleellä, missä saman kokoisesta asunnosta kunnallista kuluja on 2 300 euroa.

Mikä nostaa kiinteistöveroa?

Kiinteistöveron taso ei ole – tämä ehkä lohdullista rovaniemeläisten ja savonlinnalaisten kannalta – aivan vapaasti kuntapäätäjien kulloistenkin hätäratkaisujen mukaan heilahteleva. Rakennuksien ja maapohjan verolle asettaa ala- ja ylärajat vuosittain valtioneuvosto eli maan hallitus. Nyt voimassa olevat rajat ovat haarukassa 0,41 –

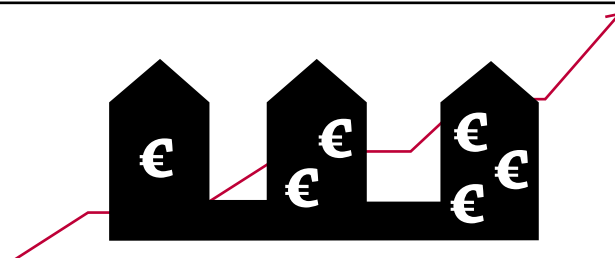
6 prosenttia. Alarajalle voi asettaa käytössä olevia asuinrakennuksia, ja korkeimmalla prosentilla voi verottaa kaavoitettua, mutta rakentamatonta tonttia.

Kiinteistöveron suuruutta kuvaavat prosenttiluvut eivät – niitä lukuina silmäten – vaikuta kovinkaan isoilta. Edellisen, Sipilän hallituksen toimesta vuonna 1993 säädettyä lakia kiinteistöverosta uudistettiin siten, että kun tuo vero aikaisemmin määräytyi tontin niin sanotun verotusarvon mukaan, on sen tason tämän vuoden alusta voinut jokainen kunta asettaa tontin arvioitun markkinaarvon mukaan.

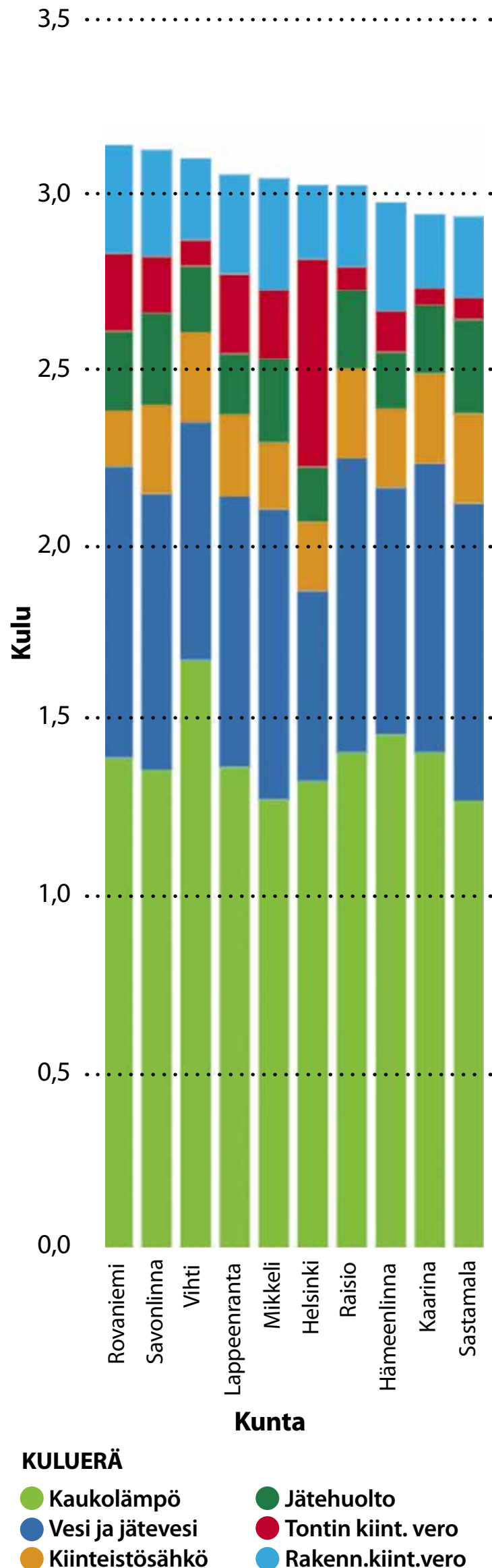
Tämä on nostanut kiinteistöveron eurosummaa huomattavastikin. Nyt siihen vaikuttaa suuresti tontin sijainti, ja sijaintialueen yleinen maapohjan markkinahinta. Tämän lakiuudistuksen vaikutuksesta kunnille tulevat kertymät kiinteistöveroista ovat nousseet, vaikka veron prosenttiluku on pysynyt samana. Tällä ”silmäkääntötempulla” saatiin verokertymää nostettua, eivätkä kuntien ja kaupunkien luottamushenkilöt joudu selittelemään ja perustelemaan äänestäjilleen taas kerran nousseita kunnallisia maksuja.

Indeksitalo-selvityksissä seurannassa olevien asumisen kustannusten lisäksi tulevat taloyhtiöiden asukkaiden maksettavaksi vielä esimerkiksi isännöintiin liittyvät kulut, sekä huoltoyhtiöille maksettavat korvaukset esimerkiksi piha-alueiden hoidosta. Näihin voivat asukkaat omalla aktiivisuudellaan itse vaikuttaa.

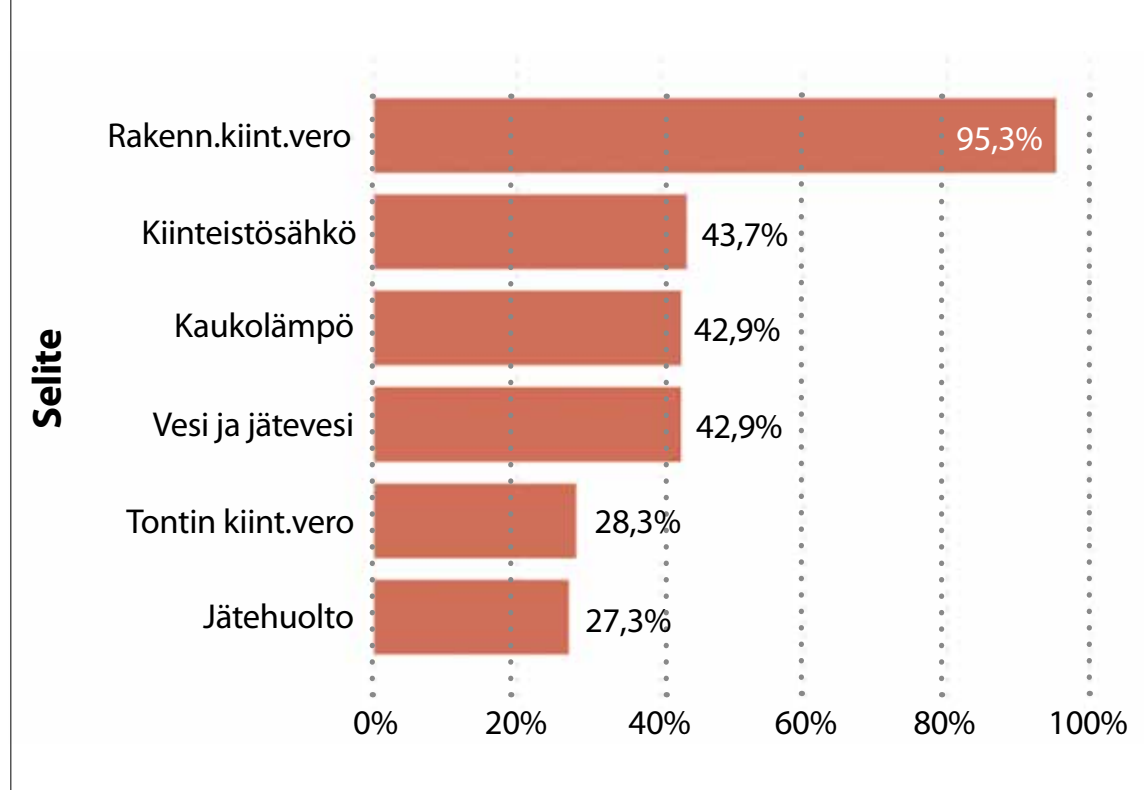
Unto Nikula

Kuva 1: Valittujen kuntien ja kuluerien kustannukset €/m²/kk

Kuva 2: Kiinteistökulujen muutokset viimeisen 10 vuoden aikana

Ympäristöministeriön ylijohtaja Teppo Lehtisen tervehdys

Kysymme ja saimme vastauksia Ympäristöministeriön (YM) rakennetun ympäristön työkentältä. Asukasliitosta keskustelussa leppoisasti ”ruudulla” olivat mukana **Hans Duncker**, **Carita Kärkinen** ja **Riitta Salasto**. Kysymykset on tiivistetty otsikoiksi.

Asumisen lakiuudistukset: ASO, Yhteishallintolaki ja asunto-osuuskunnat

– Lainsäädännön ajankohtaisia asioita ovat Asumisoikeuslain uudistaminen ja Yhteishallintolakiuudistus. Asolaki, asumisoikeus, on menossa eduskunnan käsittelyyn ja tarkoitus on varmistaa kohtuuhintainen ja houkutteleva asumismuoto tulevaisuudessa.

– Yhteishallintolain esitystä valmistellaan hallitukselle syyskuksi 2021. Tarkoituksena on sopeuttaa yhteishallinnon rakenteet nykyiseen toimintaympäristöön ja sujuva yhteishallinto nykyisessä isojen yhtiöiden ja sähköisen tiedonsiirron maailmassa – tavoitteena on saada asukasdemokratia toimivaksi.

– Asunto-osuuskunnista on ollut harkinnassa aloittaa lainsäädäntöhanke. Nykyisellään asunto-osuuskuntiin liittyvät asiat ratkaistaan usein sopimuksilla ja osuuskunnan säännöillä, koska lainsäädäntö ei aseta raameja toimijoiden kannalta. Käynnissä ovat myös isot lainsäädäntöä koskevat uudistushankkeet koskien muun muassa ilmastolakia, luonnonsuojelulakia sekä maankäyttö- ja rakennuslakia.

Kestävää kaupunkisuunnittelua ruuhka-Suomessa

– Tarvitaan maankäytön kokonaisvaltaista kehittämistä lähtökohdista toiminnallisen kaupunki-seudun alue. Tehokas ja taloudellinen yhdyskuntarakenne syntyy tiivistämällä ja täydennysrakentamalla, suunnittelema rakennettu ja rakentamaton ja ottaen huomioon viherverkotot. Riittävä asukas pohja on edellytys myös palveluinfra syntymiselle.

– Purkava peruskorjaaminen tai lisärakentaminen perustuu yleensä tilanteeseen, jossa olemassa olevan rakentamisen tehokkuus ei vastaa sijainnin keskeisyyttä. Voi olla vaikeita sisäilmaongelmia. Purkavan peruskorjaamisen ympäristöystävällisyys riippuu kunkin hankkeen lähtökohdista ja toteutuksesta. Ilmastonäkökulmasta rakennuksen purkamisen ja korvaaminen uudella aiheuttaa uusien rakennusmateriaalien valmistuksesta koituvan hiilipiikin. Parantunut energiatehokkuuskaan ei aina uudisrakennuksen elinkaaren hiilijalanjäljessä korvaa purkamista.

– Moninkertaistunut rakennusoikeus ja joukkoliikenteen kannalta keskeinen sijainti voi olla ympäristönäkökulmasta perusteluna purkavalle uudisrakentamiselle. Tärkeää on, kuinka hyvin purkumateriaalit pystytään hyödyntämään. Tavoiteltavinta olisi nykyisten rakennusten korjaaminen ja lisärakentaminen, jossa yhdistyy maankäytön tehostuminen ja materiaali-päästöjen minimointi.

– Asukkaalle koituvien kustannusten kannalta asia on tapauskohtaista. Ministeriöllä on loppusuoralla kaksi hanketta, joissa pur-

Leikkipaikka.

Valtioneuvosto nimitti Teppo Lehtisen 1.2.2020 alkaen viideksi vuodeksi YM:n ylijohtajan virkaan.

kavan saneerauksen vaihtoehtoja pohditaan hiilijalanjäljen ja kustannusten näkökulmasta. Hankkeiden tulokset antavat lisävalaistusta ja ohjeistusta asiaan.

– Vanhojen kiinteistöjen kohdalla energiatehokkuuden parantaminen tai siirtyminen vähäpäästöisempään energiantuotantoon on tehokas tapa tehdä talosta vähähiilisempi. On monta erilaista mahdollisuutta. Etenkin silloin, kun on kyse laajemmasta kohteesta tai koko korttelista, voi olla hyödyllistä vertailla ja analysoida eri vaihtoehtojen vaikuttavuutta ja kustannuksia. Olemassa olevassa kiinteistössä voi energiankulutusta hillitä ja ilmastopäästöjä vähentää tehokkaasti myös pienin, kustannustehokkain keinoin, kuten lämmitys- ja iv-järjestelmää säätämällä, tiivistämällä ikkunat tai siirtymällä vedenkulutuksen mittaukseen ja laskutukseen. Näistä löytyy lisätietoa osoitteesta energiahuikka.fi

Ei minun takapihalleni

– Lisä- ja täydennysrakentaminen on osoittautunut haasteelliseksi

erityisesti NIMBY-ilmiön (ei minun takapihalleni) takia. Uusia toimintamalleja tarvitaan eri intressitahojen tarpeiden huomioimiseksi lisä- ja täydennysrakentamisessa. Viisivuotinen **Kestävä kaupunkiohjelma** jatkuu vuoteen 2023. Kokeilujen pohjalta syntyy mm. uusia testattuja kestävästä kaupunkikehittämisen ratkaisuja sekä toimintamalli hyvien käytäntöjen laajempaan hyödyntämiseen.

– Tuloksena syntyy myös uusia kumppanuuksia ja poikkiallinnollista yhteistyötä, minkä kautta saadaan jaettavaa hyviä käytäntöjä. Asuinrakennusten energiatehokkuuden parantamiseen on jo kohdennettu avustusmuotoja muun muassa öljylämmityksen sekä energiatehokkuuden parantamisen osalta. Näistä löytyy tietoja esimerkiksi **Pirkanmaan ELYn ja ARAn www-sivuilta**.

– Uudisrakennuksissa energiatehokkuus alkaa jo olla hyvällä tolalla, joten siellä katse kääntyy materiaaleihin. Pitkäikäiset ja vähähiiliset materiaalit korostuvat. Niiden osuus lähenee jo puolta uu-

den talon hiilijalanjäljestä. Norjassa havaittiin hiljattain, että jo markkinoilla olevilla ratkaisuilla voidaan leikata talon hiilijalanjäljestä puolet. Tanskassa puolestaan havaittiin, ettei tällä olisi juurikaan kustannusvaikutuksia.

– **Lähiöohjelma 2020-2022** julkistettiin alkuvuodesta. Ohjelmaan osallistuvat kaupungit laativat laaja-alaiset kehittämissuunnitelmat valitsemissä lähiöihin. Tutkimussuunnitelmat tukevat ohjelmavoitteita ja segregaaion ehkäisemistä. Ohjelman monen ministeriön muodostama yhteistyöryhmä hyväksyi hankkeet kesäkuussa ja valituille hankkeille myönnettiin ympäristöhallinnon lähiöavustukset syys-lokakuun aikana.

– Ohjelmahankkeet, kaupunkien kokonaisvaltaiset lähiöiden kehittämishankkeet ja tutkimushankkeet, ovat aloittamassa työtään. Lähiöiden kehittämistä pohditaan kohdelähiöissä yhdessä asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa ja suunnitelmat tarkentuvat. Tarkoitus on verkottaa hankkeita yhteistyöhön ja kehittää tietopohjaa seminaareilla ja hanketapaamisilla.

– Ilmastomuutoksen torjunnassa keskeinen rooli on kestävästä liikkumisesta mahdollistavalla yhdyskuntarakenteella. Toimivan joukkoliikenteen mahdollistaa riittävä asukastiheys, johon päästään maankäytön tehostamisella. Kun tiivis kaupunkirakenne suunnitellaan viihtyisäksi, myös kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuudet paranevat. Erityisesti raideliikenteen potentiaalinen hyödyntäminen asematujen yhdyskuntarakenteen tiivistämisellä vastaa hiilineutraalisuuden tavoitteisiin. Tilankäytön tehokkuuden parantaminen olisi helppo ja huokea keino vähähiilisyteen siellä, missä se on mahdollista. Esimerkiksi Espoon Ota-

niemessä sovitettiin kokonainen peruskoulun yläaste olemassa oleviin yliopiston tiloihin pelkästään tilojen käyttöä suunnittelema ja järjehtämällä. Väestöltään vähe-nevillä seuduilla tämä ei välttämättä onnistu. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ehkäisee liikenteen aiheuttamia päästöjä ja on tavoiteltavaa.

Asunnottomuuden poistaminen

– Asunnottomuuden poistaminen on haasteellista. Suomessa on tehty 12 vuotta järjestelmällistä työtä asunnottomuuden vähentämiseksi. Tulosta on syntynyt: asunnottomien määrä on vähentynyt ja on löydetty toimivia tapoja auttaa. Asunnottomuuden ennaltaehkäisy ja vähentäminen on laaja kokonaisuus, joka liittyy muun muassa asuntotuotantoon, vuokraoimintaan, asumisen onnistumista ja arjen hallintaa tukeviin sosiaalipalveluihin, työllisyyteen ja yksilön taloudenhallintaan.

– Työn painopiste on siirtynyt asuntojen rakentamisesta ja hankinnasta yhä enemmän asunnon säilyttämisen turvaamiseen. Siten asumista tukevat soite-palvelut ovat yhä keskeisemmässä roolissa. Teemme kovasti töitä asunnottomuuden poistamiseksi.

Ikääntyvien toimeenpano-ohjelma 2020-2022

– YM:n Toimeenpano-ohjelmalla tuetaan ikääntyneiden ihmisten sekä kuntien asumisen ennakoitua ja varautumista sekä ikäystävällisen asumisen ja asuinympäristöjen kehittämistä. Ikääntyneiden asumistarpeita vastaavien asumisratkaisujen tarjonnan lisääminen on ohjelman yksi toimenpidekokonaisuus.

– Ikääntyneiden monisukupolvinen ja yhteisöllinen asuminen tukee osallisuutta ja lisää turvallisuuden tunnetta asuinalueilla. On tarpeen kehittää ikäystävällisempiä asuinympäristöjä esimerkiksi parantamalla esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä järjestämällä erilaisia tapaamis- ja toimintapaikkoja.

Taloturvallisuus ja asukkaiden vapaaehtoinen toiminta

Taloturvallisuus on monisäikeinen asia, jossa asukkaiden havainnot ovat tärkeitä esimerkiksi saavutettavuuden, piha-alueiden ja rakennuksen turvallisuuden, terveellisyden sekä yleisenkin turvallisuuden osalta. Yhteistyöllä voidaan parantaa asumisviihtyvyyttä sekä edistää turvallista ja terveellistä asumista.

Asukasliitto kiittää Teppo Lehtistä kannustavasta keskustelusta ja hyvistä vastauksista. Lehtinen summaa: ”Ympäristöasiat läpimenevästi mukana - hyvä näin”. Toivotamme menestystä!

Riitta Salasto

Asumisen demokratia

Suomen suurin lähidemokratia

Silläkin uhalla, että lukija kokee lehden artikkelit Helsinki-keskeisiksi, on alla oleva tarkastelu oleellinen osa tämän **Asumisen demokratia-teemanumeromme** aiheita. Tämä on tarina yhteisöstä, joka on jo parin vuosikymmenen ajan muodostanut maamme suurimman ja katkeamatta toimineen lähidemokratian.

Helsingin kaupungin asunnot Oy:n vuokralaisdemokratia

Kun **Helsingin kaupungin asunnot Oy** (Heka) aloitti toimintansa kymmenen vuotta sitten, syntyi tämä emo-yhtiö 21 kiinteistöyhtiön asunto-omaisuuden fuusioinnista.

Syntyvuotena oli Hekalla vuokralaisia n. 90 000. Vuokralaisten valitsemilla edustajilla oli varsinaisena aloitusvuonna, 2011 päätöksen ja alueellisesti tarkastavia edustuksia hallinnossa 110 henkilöä, eli **yksi noin 820 vuokralaista kohden**.

Heka on sittemmin tehnyt nopeaan tahtiin kaksi lisäfuusiota ja näin synnytettyllä yhdellä yhtiöllä on tätä kirjoitettaessa noin 100 000 vuokralaista. Nyt on äänivaltaisia ja alueellisen tarkastusoikeuden omaavia asukkaiden edustajia kahdeksan henkilöä, eli **yksi noin 12 500 vuokralaista kohden**.

Artikkelin faktaruudussa näette kuinka nämä luvut ovat muuttuneet tehtäväkohtaisesti.

Lähidemokratia toimii Hekassa yhä, ilman vaikutusvaltaa

Hekan vuokralaisdemokratia on järjestäytynyt kolmiportaisesti. Toiminnan rakenne pohjautuu 30 vuoden takaiseen yhteishallintolakiin. Lakia ollaan uudistamassa tällä hallituskaudella, mutta valmistelujonossa on sellainen määrä kiireellisempiä lakeja, että koronatilanteessa on pakko kysyä, onko tavoite jo karannut seuraavan hallituksen ”do it”-listalle?

Vuokralaisdemokratian kolme porrasta ovat asukkaiden kokousten valitsevat **talotoimikunnat** (laissa **asukastoimikunta**), jotka ovat talokohtaisia (vuokranmääritysyksikkö). Seuraava porras rakentuu vanhoille alueellisille kiinteistöyhtiöille, joita siis oli 21 kappaletta. Näitä kutsutaan vuokrantasausalueiksi ja niiden puitteissa toimivat **alueiden talotoimikuntien edustajat** muodostavat **vuokralaistoimikunnat**. Kolmas taso on sitten **vuokralaisneuvottelukunta**, jossa on edustaja kustakin vuokralaistoimikunnasta.

Tähän lähidemokratiaan osallistuu yhteensä noin 2 100 vuokralaista, jonka lisäksi he antavat panoksensa vapaaehtoiseen taloturvallisuustoimintaan. Asukasaktiivit edustavat siis noin 2,5 %

Vallilan vuokralaistoimikunnan 2017 kokous.

vuokralaisten kokonaismäärästä, eli **yksi jokaista noin 40 asukasta kohden**.

Lähidemokratian kunnallinen valvonta?

Hekan asukasdemokratiaa ohjaa Helsingin kaupungin asunnot Oy:n vuokralaisdemokratiasääntö. Vielä jonkin aikaa alkuperäisen, Hekan synnyttäneen fuusion jälkeen, vuokralaisdemokratiasääntö oli ankkuroitu **valtuuston päätösvallan** piiriin. Nyt tämän vuokralaisdemokratian edellytyksistä päättää **Heka, siis osakeyhtiön hallitus**.

Kosketuspinta kunnalliseen ja edustukselliseen päätösmaailmaan on pienentynyt lähes olemattomiin. Tästä olisi varmaan syytä käydä perusteellinen keskustelu. Hekan sijoittaminen **kaupungin konsernijaostoon**, rinnastaa asumisen hoitamisen henkisesti vaikkapa satamaan, joka on aidosti voittoa tavoitteleva liikelaitos.

Hekan ”omakustannuseriaatteella” toteutuva toiminta ei oikein istu todellisten liikelaitosten joukkoon.

Mikä on asukasdemokratian tulevaisuus?

Eri toimikunnat ovat saaneet koksuspalkkioita, joista osa on mennyt toiminnan toteuttamiseen. Tämän vuoden alussa Heka yli

Kurkisuontie

puolitti kerralla palkkioiden määrän ja vielä on liian aikaista sanoa, kuinka tämä tulee vaikuttamaan.

Palkkiot ovat laajemmin katsoen osoitus tehdyn työn arvostuksesta. Problemaattista tulee olemaan se, että samalla on hankaloitettu talotoimikuntien käytännön työtä. Tämä saattaa vähentää halun toimia, enemmän kuin palkkioihin kajoaminen.

Asumisdemokratian hyväksi tehtävä työ 100 000 ihmisen yhteisössä on arvokasta ja helsinkiläisten yhteisen omaisuuden, Hekan asuntokannan, vaalimista.

Fakta

Päätösvaltaisten ja alueellisen tarkastusoikeuden omaavien vuokralaisten osuus Hekan päätösprosessissa.

2011		2020	
Hallitusten jäsenet	44	Hallituksen jäsenet	2
Työmaatoimikunnat	44	Toiminnan tarkastajat	6
Toiminnan tarkastajat	22	Yhteensä	8
Yhteensä	110		

Toiminnalle voi vain toivottaa jatkuvuutta ja arvostusta sen tuomalle lisäarvolle.

Ken elää hän näkee. Asuminen on ja pysyy ihmisen perusoikeute-

na, ei ”busineksenä”.

Hans Duncker
vuokralaisneuvottelukunnan jäsen

Hekan hallituksen puheenjohtaja Jasmin Hamid:

Mahdollisuus asua ja tehdä työtä Helsingissä

Kysyimme keväällä apulaispormestari **Anni Sinnemäen** jälkeen valitulta Hekan hallituksen uudelta puheenjohtajalta **Jasmin Hamidilta** näkemyksiä, joita hän avasi jo Hima-lehdessä 1.6.2020.

Miten koet 50 000 asunnon hallinnan korkeimman päättävän elimen puheenjohtajatehtävän aiempien alaa sivuavien tehtäviesi, kiinteistölautakunta ja konsernijaosto jälkeen?

– Koen Hekan hallituksen puheenjohtajan tehtävän äärimmäisen mielenkiintoisena ja tärkeänä. Tehtävässä pystyn yhdistämään aiempaa kokemustani niin kiinteistöpolitiikan kuin omistajaohjauksen saralta. Hekan toiminta on myös ihanan konkreettista; rakennamme ihmisille koteja.

Hekan vanhin kohde on vuodelta 1905. Uutta syntyy koko ajan. Palveluasunnot sulautuivat muutama vuosi sitten. Onko Heka jo riittävän suuri? Missä on kasvuvaraa?

– Helsinki kasvaa ja tänne halutaan muuttaa. Meidän on varmistettava, että monenlaisissa elämäntilanteissa ja työtehtävissä olevilla ihmisillä on mahdollisuus asua ja työskennellä kaupungissamme. Hekalla on tässä tärkeä tehtävä ja joka vuosi valmistuu uusia vuokra-asuntoja ja vanhoja peruskorjataan.

Nykyinen Heka syntyi vajaa 10 vuotta sitten, kun kiinteistöyhtiöt sulautuivat aluefuusiossa 21 yhti-

öön, sitten viiteen alueyhtiöön ja nyt yhdessä yhtiössä, jossa on viisi alueosastoa. Onko keskitys hyvää tai ollut liian nopeaa?

– Mielestäni nykyinen Heka toimii hyvin ja on selkeää kun kaupungin vuokra-asuntoja hallinnoidaan samasta yhtiöstä käsin.

Samaan lehteen tulevassa kirjoituksessa on verrattu asukasdemokratiaan osallistuvien määrän suurta muutosta fuusioaikana. Tarvitseeko Heka asukasvaikuttamisesta kiinnostuneita ihmisiä?

– Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksista on tietenkin huolehdittava. Vaikutusmahdollisuuksia tarjoavat esimerkiksi talotoimikunnat ja vuokralaisneuvottelukunnat. Lisäksi yhtiön hallituksessa on kaksi asukasjäsentä.

Suuri aluekiinteistöfuusio oli kaupunginvaltuuston napakan keskustelun alla 10 vuotta sitten. Nyt kaupunginhallituksen konsernijaosto päättää ja valitsee edustajat. Istuuko Hekan omakustannusperiaatteella toteutuva toiminta konsernijaoston hallinnassa olevien todellisten, voittoa tavoittelevien liikelaitosten joukkoon?

– Konsernijaosto seuraa ja omistajaohjaa kaupunkikonserniin kuuluvia yhtiöitä ja säätiöitä. Kirjo on valtava pienistä säätiöistä suurin markkinaehtoisin Sataman ja Heleinin kaltaisiin yhtiöihin. Heka istuu tähän joukkoon vallan mainiosti.

Kaupunki on määritellyt Hekan vuokratason niin, että yhtiön keskivuokran ja Tilastokeskuksen Helsingin markkinavuokran ero on vähintään 40 %. Onko se riittävä määritelmä ja toteutuuko jatkossa?

– Kuluvana vuonna Hekan keskivuokra on 11,83 euroa. Mielestäni määritelmä on hyvä ja kohtuuhintaisuus toteutuu.

Heka on sitoutunut Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaan, ja siihen, että peruskorjausten yhteydessä kiinteistöjen energiatehokkuutta parannetaan. Miten uskot Hekan täyttävän oman osuutensa?

– Ehdottomasti! Energiatehokkuus paranee peruskorjausten yhteydessä. Lisäksi pyrimme tekemään esimerkiksi kierrättämisestä helppoa ja kannustamme asukkaita vähentämään vedenkulutusta.

Risto Kolanen

Hekan hallituksen puheenjohtaja Jasmin Hamid.

Fakta

- Jasmin Hamid on koulutukseltaan teatteritaiteen maisteri Teatteri-korkeakoulusta. Hän työskentelee vapaana näyttelijänä ja on tehnyt paljon juontajan tehtäviä TV1:n nuortenohjelma linkeistä Lottorivontaan, jossa on myös tuottajana. Tunnetuin rooli lienee MTV:n Salatut elämät -sarjassa 2009-2013.
- Hamid tuli vihreiden varavaltuutetuksi kuntavaalissa 2008 ja varsinaiseksi 2012 ja 2017 vaaleissa.
- Hän oli kiinteistölautakunnan varapuheenjohtaja ja kaupunginhallituksen varajäsen vuosina 2013.
- Lautakunnassa hän profiloitui erityisesti kaupunkikulttuurin puolesta puhujana, mm. puolustamalla Hakaniemen hallikauppiain toivetta lasihallista, estämällä kaupungin aiheet Hietalahden hallin myymisestä ja varmistamalla Käpylän ja Karhupuiston lippakioskien toiminnan säilymistä alkuperäisillä yrittäjillä.

RK

Onko asukasdemokratia Suomessa mahdollista?

Varmoja vastauksia on muutama: Yksityisten omistamissa vuokraloissa ei ole asukasdemokratiaa – ei edes mitään merkkejä siitä. Isojen omistajien asumisoikeustaloissa ei ole asukasdemokratiaa. Yleensä talossa on vain yksi asukkaiden kokous vuodessa, johon osallistuu ehkä muutama asukas ja jossa kenties puhutaan kesäkukista.

Asumisoikeusyhdistyksen omistamissa taloissa demokratiaa on ainakin mahdollisuus, koska yhdistyksen jäsenet ovat myös omistajia. Kaupunkien ja muiden voittoa tavoittelemattomien omistajien vuokraloissa asukasdemokratia on mahdollista.

Entä kollektiivinen omistaminen, Asunto-osakeyhtiöt?

Alun perin Suomeen luotiin **asunto-osakeyhtiölaki**, jotta kansalaiset saivat hankittua asuntoja itselleen ja perheelleen. AsOY-muotoista asumista on joissakin kirjoituksissa kutsuttu jopa nimellä **Kansan Osake**. On totta, että niissä taloissa, joissa osakkaat myös itse asuvat, on mahdollisuus toteuttaa asukasdemokratiaa:

– AsOy:ssa ainoa päättävä elin on osakkaiden kokous (=yhtiökokous), joka valitsee, yleensä osakkaiden keskuudesta, hallituksen toteuttamaan osakkaiden tekemiä päätöksiä. Hallitus hoitaa päivittäistä työtään yhdessä isännöitsijän kanssa.

– Suomessa on olemassa, ja olen jopa itsekkin isännöinyt, asunto-osakeyhtiöitä, jotka ovat hyvinkin demokraattisia: hallitus ja isännöitsijä kuuntelevat asukkaiden toiveita ja mielipiteitä ja yhteistä omaisuutta hoidetaan ja kehitetään kaikkien asukkaiden ja omistajien eduksi ja hyödyksi.

– Aito asukasdemokratia siis on mahdollista, mutta valitettavasti ainakin pääkaupunkiseudun kokemuksiini nähden verraten harvinaista.

Kuvan talo on rakennettu 60 vuotta sitten Helsingin Kallioon, ja siinä on 60 asuntoa. Osakkaiden seuraavan kokouksen listalla ovat muun muassa: – maalämpöön siirtyminen (mahdollista ja tarjous saatu), vesikaton uusiminen, ullakkorakentaminen, julkisivujen peruskunnostus, viherpihan uusiminen/kunnostaminen sekä paljon muita pienempiä asioita. Talossa asuu silti vain 16 osakasta kaikkiaan 60 osakkaasta (n. 26 %), joten voidaan kysyä tehdäänkö päätökset osakasdemokratian vai asukasdemokratian puitteissa. Kyse ei ole ollenkaan samasta asiasta.

Uudet AsOy-talot rakennetaan vuokraloiksi

Mitä pidempään sama hallitus on vallassa, sitä todennäköisemmin demokratia ei toimi. Valta korruptoi. Muiden osakkaiden unohtaminen tapahtuu nopeasti jo uusissakin ta-

Talo Kalliossa.

loissa, jos ei olla varuillaan.

Nykyään uudet asuintalot tuotetaan asunto-osakeyhtiömuotoisina, mutta osakkeiden omistajat eivät ole asukkaita kuin poikkeustapauksissa. Tämä surullinen ja täydellisen tuhoisa kehitys Suomessa on omaksuttu erityisesti 2000-luvun aikana.

Myös yhdessä voidaan rakennuttaa asuintaloja

Olen mukana hankkeessa, jossa

osakkaat tuottavat itse itselleen asuintalon Helsingin Sompasaareen. Tämä nk. **ryhmärakennuttaminen** tarkoittaa sitä, että osakkaat merkitsevät tulevan asuntonsa osakkeet jo ennen kuin rakentaminen aloitetaan. Helsingissä on tuotettu viime vuosien aikana muutama isompi kerrostalo tällä mallilla. Aika näyttää, johtaako uutuus myös asukasdemokratian kehittymiseen näissä taloissa.

Tukholman osuustoiminnallinen asuntoyhdistys on demokraattinen

Stockholms Kooperativa Bostadsförening on vuonna 1916 perustettu yhdistys, joka ilmoittaa toimintansa periaatteiksi seuraavat:

- yhdistys on kaikille avoin
- yhdistys omistaa asunnot
- asunnot vuokrataan (vain) jäsenille
- jäsenet korjaavat itse asuntonsa
- jäsenet saavat jäsenmaksunsa takaisin muuttaessaan pois
- jäsendemokratia voimassa ja sitä noudatetaan
- yhdistys rakennuttaa uusia asuntoja

Yhdistys on voittoa tavoittelematon (luetaan: keinotteluvapaa) asunto-osuuskunta. Katso enemmän: <http://skb.org>

Keinotteluvapaa asuminen on mahdollista

Paras esimerkki Euroopassa lienee Itävallan pääkaupunki Wien, jonka asuntopolitiikkaan ja vertailuun Saksan Berliinin kanssa voi tutustua mm. seuraavan linkin kautta: <https://www.tagesspiegel.de/wirtschaft/wien-als-vorbild-ein-paradies-fuer-mieter/24084334.html>

Jari H.K. Virtanen

Kirjoittaja on filosofian maisteri, isännöitsijä, Helsinki

Siemenet turvallisesti verkkokaupasta – Ruokavirasto ohjeistaa luonnon puolesta

Sadon korjuun jälkeen ajatukset suuntautuvat jo seuraavaan kasvukauteen. Puutarhaan etsitään eksoottisten kasvien siemeniä internetin syövereistä. Jos et perehdy siementen verkkokaupan vaatimuksiin, voi maahantuonnissa ilmetä ikäviä yllätyksiä, eivätkä siemenet välttämättä pääse multa saakka. Kasvien ja siementen tuontivaatimukset tiukentuivat 14.12.2019 uuden kasvinterveylainsäädännön astuttua voimaan.

Kuinka tilaan siemeniä turvallisesti verkkokaupasta?

Tuontivaatimukset eivät ole puutarhaharrastajien kiusaksi, vaan tavoitteena on estää kasvintuhoojien ja vieraslajien leviäminen luontoon. Ennen siementen klikkailua ostoskoriin, sinun on hyvä tietää muutama seikka siementen tuontivaatimuksista. Sen jälkeen voit miettiä tilausta uudesta näkökulmasta. Tuontivaatimukset vaihtelevat sen mukaan, tilaatko siemenet EU:sta vai EU-maiden ulkopuolelta. Tiukemmat vaatimukset kohdistuvat EU:n ulkopuolelta tilattuihin siemeniin. Verkkokaupasta siemeniä tilatessa pitää ensin selvittää, missä maassa verkkokauppa toimii. Jos maa on EU:ssa, katsotaan tilaaminen EU:n sisämarkkinakaupaksi, jolloin tuontiehdot ovat kevyemmät. Ennen tilaamista tulee tarkistaa,

Siemeniä.

että kasvit eivät ole luokiteltuja vieraslajeiksi, koska tällöin tuonti on kiellettyä. Lista vieraslajeista löytyy vieraslajit.fi -verkkosivulta.

EU:n ulkopuolelta - kasvinterveystodistus ja tuontitar kastusmaksu

Mikäli päätät tilata siemeniä EU:n ulkopuolella toimivasta verkkokaupasta, sinun on hyvä tietää, että silloin siemenillä tulee olla kasvinterveystodistus. Tällä todistuksel-

la lähettävän maan viranomaisen osoittaa Suomen viranomaisille, että siemenissä ei ole kasvintuhoojia. Todistus on maksullinen, joten on tarpeellista varautua muutaman kymmenen euron lisäkuluun ja sen saamisesta tulee sopia jo tilausta tehdessä. Siementen tilaukseen EU:n ulkopuolelta on tuontimaa, paino, kasvilaji- ja lajikekohtaisia rajoituksia. Lisäksi siementen tuontiin EU:n ulkopuolelta kohdistuu aina maksuja. Joillekin siemenil-

le tehdään tuontitarkastus ennen kuin ne hyväksytään maahantuotavaksi. Tällöin maksut voivat muodostua yllättävänkin suureksi siementen arvoon nähden. Huomioithan, että Brexitin siirtymäajan päätyttyä 31.12.2020 Britannia tilattujen siementen tuontiehdot ovat samat kuin muista EU:n ulkopuolisista maista.

Selvitä ehdot etukäteen

Tarkista Ruokaviraston verkkosi-

vulta siementen yksityiskohtaiset tuontivaatimukset. Näin voit vaukuttaa siihen, että luonto säilyy monimuotoisena, ja että tilaamasi siemenet päätyvät puutarhasi multa asti. Helpoiten pääset sivustolle käyttämällä **Ruokavirasto.fi** sivun hakutoimintaa ja hakemalla "siementen tilaaminen verkosta." Epäselvissä tilanteissa voit myös kysyä meiltä suoraan: kylvosiementuonti@ruokavirasto.fi ja kasvinterveys@ruokavirasto.fi

Romy Bläse

Toni Valo

Kirjoittaja on ylitarkastaja Ruokavirastosta

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Asuinkerrostalot	Rakentamisen kokonaismäärä 1000 m ³	Puurunkoiset rakennukset 1000 m ³	Puun markkinaosuus %
2019	674	18	3 %
2022	570	122	21 %
2025	520	239	46 %

Hallituksella on kova tavoite puurakentamisen lisäämiseksi asuntorakentamisessa.

Puurakentaminen hallitusohjelmassa

Hallituksella on kovat tavoitteet puurakentamisen lisäämiseksi Suomessa. Vaikka Suomi on suurelta osin metsien peittämä maa, ollaan täällä selvästi jäljessä puurakentamisen volyymissa esimerkiksi Ruotsiin ja Yhdysvaltoihin verrattuna. Puun käyttäminen rakennusmateriaalina, ja sen edistäminen on kytköksissä hallituksen ilmastomuutosta hillitseviin ohjelmavoitteisiin. Rakentamisen käytännön toteutuksessa rakennuksen perustamisen hiilijalanjälki on huomattavasti pienempi, jos pääasiallinen rakennusmateriaali on puu verrattuna betonielementtiin.

Ympäristöministeriössä laadittua **Puurakentamisen toimenpideohjelmaa 2016 – 2022** -asiakirjaa tarkennettiin tavoitteiden osalta syyskuussa julkistetussa

uudessa versiossa. Siinä asetetaan puurakentamiselle aikataulutetut tavoitteet rakennustyypeittäin. Julkaistu tavoiteohjelma koskee julkista rakentamista. Tavoite on kaksinkertaistaa puun käyttö kaikissa kuntien tai valtion kautta rahoitettavassa rakentamisessa tämän hallituskauden loppuun mennessä.

Kaikesta uudisrakentamisesta Suomessa oli vuonna 2019 niin sanottua julkista rakentamista noin 18 prosenttia. Julkisia, joko kokonaan tai osin verovaroin toteutettuja, rakennuksia ovat opetusrakennukset, hoitoalan rakennukset, kokoontumisrakennukset ja ARA-rahoitteiset asuinrakennukset.

Puun lisääminen rakennusmateriaalina ei ole Suomen kaltaisessa maassa ongelma, mitä tulee materiaalin saantiin ja siihen

liittyvään huoltovarmuuteen. Hallituksen taholla on otettu huomioon, että yksi kapeikkokohta puun ottamisessa laajamittaisesti rakennuskäyttöön, on puurakentamisen osaaminen. Se on vuosikymmeniä jatkuneen betonirakentamisen valta-aseman myötä päässyt koko maan mitassa rapautumaan. Valtiovallan suunnalta on annettu lupaus lisäpanostuksesta puurakentamisen osaamisessa tarvittavaan koulutukseen.

Kuntapäätäjät ovat usein avainhenkilöitä rakentamispäätöksissä. Heidän, samoin kuin eri instansseissa toimivien, hankintapäätöksiä tekevien henkilöiden perehdyttämisen puurakentamiseen liittyviin erityisesteikköihin on myös hallituksen toimenpideohjelmassa.

UN

Kierrätysidea

Kierrätysideat facebookissa on saanut suuren suosion, jäseniä 34 555.

Vaahteranlehtikranssi

Kranssin pohjan voi tehdä sanomalehdestä tai esim. koivun oksista pyörittämällä. Kranssipohja suljetaan ohuella rautalangalla pyöreäksi.

Tuoreista vaahteranlehdistä pyöritetään (2-3 lehteä) nippuja, jotka sidotaan limittäin kranssipohjaan. Halutessa voi laittaa

myös rusetin tms.

Kranssi on kaunis kuivuesaan ja siitä saa erilaisen eri aikaan kerätyistä lehdistä.

Myös kesän vihreistä lehdistä tulee kaunis vaahteranlehtikranssi.

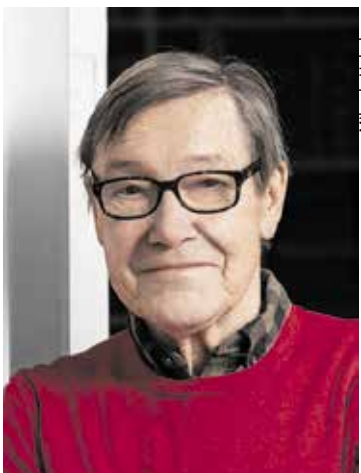
Teksti ja kuva:
Eila Seppälä-Vessari

Millaista oli työ rajan takana Neuvostoliitossa?

Jyrki Koulumiehen uutuuskirja **Itärakentajat – Työmailla Neuvostoliitossa** (SKS 2020) vie lukijan aikamatkalle Neuvostoliiton työmailla. Nyt rakentajat kertovat työstään ja asumisolosta rajan takana. Paljon myös reissattiin päivittäin rajan molemmin puolin.

Kirja perustuu **Rakennusliitto ry:n**, **Rakennusteollisuus ry:n** ja **Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran** (SKS) yhdessä käynnistämään muistokeräykseen. Rakentajat, jo eläkeiässä, ovat ylpeitä työstään ja rakentamisen laadusta. Eturivissä kirvesmiehet, muurarit, raudoittajat, työnjohtajat, rakennusinsinöörit, siivoojat, tulkit ja ruokalan pitäjät. Myös naisia oli raskaissa töissä ja perheitäkin oli mukana.

Idänkauppa oli Suomen taloudelle ja työllisyydelle tärkeää. Suurytöttömyydestä kärsivät erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen alueet. **Kostamus** ja muut Neuvostoliiton valtavat rakennustyömaat työllistivät tuhansia suomalaisia 1970- ja 80-luvuilla. Kaupunkeja, tehtaita ja laitoksia rakennettiin.

Mikaela Holmberg

Jyrki Koulumies – muistelmakirjan (2020) kansikuva.

Jaakko Repo

Hernekeittoa Svetogorskin harjannostajaisissa.

Jaakko Repo

Parakkikylä Kostamuksessa.

Svetogorskin tehdasprojektin käynnistämisestä 48 vuotta

Suomen ja Neuvostoliiton rajan taakse jäi sodan jälkeen **Enson** entinen metsäteollisuuskombinaatti. Svetogorskin rakentamista ajoi erityisesti idänpolitiikasta kiinnostunut presidentti **Urho Kekkonen** ja projektit jatkuivat myös presidentti **Mauno Koiviston** aikana. Puheita pidettiin ja ruokaryppyjä otettiin. Bilateraali- tai clearingkauppa eli kukoistuskauttansa. Suurimpia töitä olivat Svetogorskin ja Kostamuksen työmaat. Suomalaisista, arvostettua työtä tehtiin myös Moskovan, Leningradin, Viipurin ja Siperian työmailla.

Työsuojelun puutteet, tullimuodollisuudet, tiedonkulun hitaus, jatkuva kontrolli sekä viina ja salakuljetus olivat jokapäiväistä arkea. Halpoja ruupia saatiin. Ikäviä onnettomuuksia sattui, pahimpia vuonna 1980 Kostamuksessa linja-auton ja kuorma-auton törmäytyä yhteen. Työkalut piti piilottaa tai nostaa nosturin nokkaan yöksi, muuten ne olisi otettu ”talteen”.

Tietysti oli rakkautta yli rajojen ja avioliittoja solmittiin. Työntekijät olivat myös ”verovankeja”. Työmailla piti pysyä vähintään vuosi, sittemmin riitti puoli vuotta, verovapauden saamiseksi. Toinen houkutin oli verottoman auton osto. **Mersu 300:lla** ajettiin sitten 28 vuotta ja 800 000 kilometriä.

Suuret työmaat – yksi hallitseva yritys

Finn-Stroi Oy oli suomalaisrakentajien Neuvostoliiton rakennusvientiprojekteja varten perustama yhteenliittymä (1972). Yhteenliittymän muodostivat osakkaina suuret rakennusliikkeet,

Risto Kangas-Ikkalan kotitarkisto.

Svetogorskin 1. Vaiheen peruskiven muuraustilaisuudesta 3.9.1973. Kuvassa Neuvostoliiton pääministeri Aleksei Kosygin, presidentti Urho Kekkonen ja heidän välissään nuorena miehenä tj. Risto Kangas-Ikkala.

joista monet ajautuvat konkurssiin rahamarkkinoiden kuumentuessa 1990-luvun vaihteessa. Toimintajohtajana toimi pitkään **Risto Kangas-Ikkala**. Jyrki Koulumies on julkaissut vuonna 2017 **Kohtalona Kostamus – Risto Kangas-Ikkalan muistelmat**.

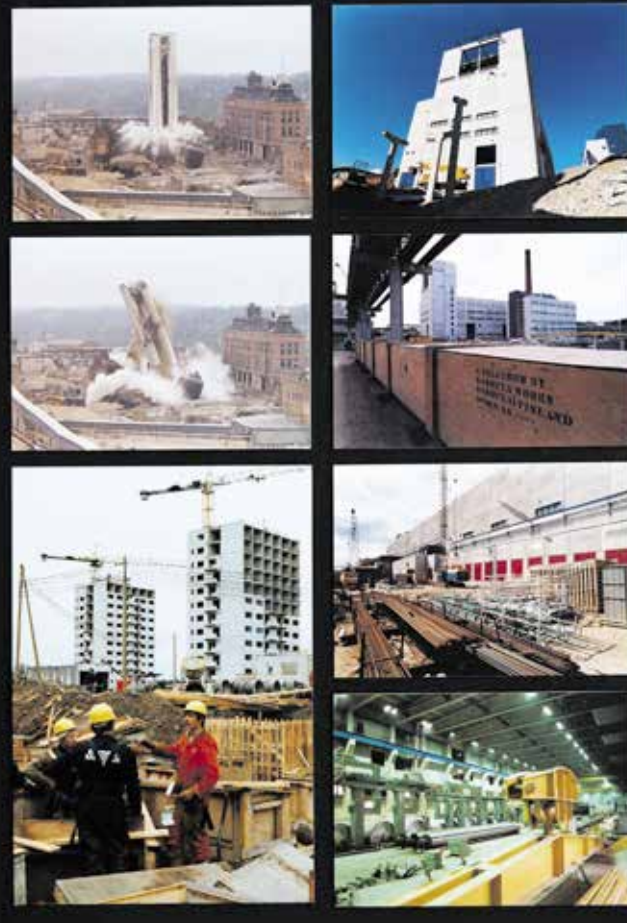
Finn-Stroi Oy:n rajaprojektit 5,3 miljardia euroa yhteensä, joista

- Svetogorsk 1972-1988, 1 685 milj.euroa
- Kostamus 1977-1985, 3 230 milj.euroa
- Viipuri 1984-1988, 884 milj. euroa

Kangas-Ikkala evp, kuten myös Rakennusliiton aluepäällikkö **Kari Lapatto** evp ja Rakennusteollisuuden aluepäällikkö **Raimo Hovi** evp ovat antaneet oman panoksensa Itäkirjan valmistumiseen. Jyrki Koulumies on toiminut toimittajana 1960-luvun loppupuolelta. Hän on ollut mm. **Uuden Suomen** taloustoimittaja, **Yleisradion** Moskovan kirjeenvaihtaja, **BBC:n** Lontoo kirjeenvaihtaja ja Ylen TV1 ajankohtaistoimituksen päällikkö. **ETYK-kokous** vuonna 1975 vei hänet suoraan kansainvälisen politiikan ytimeen.

Riitta Salasto

ДРУЖБА - СОТРУДНИЧЕСТВО - СВЕТОГОРСК

Jaakko Repo

Ystävyys – Yhteistyö – Svetogorsk. Alla vasemmalla Keltaiset kypäräpäiset rakennusmiehet-kuva on Itäkirjan kansikuvena. Kuvakooste Jaakko Revon valokuvanäyttelystä 1970-luvun lopulta.

Lisää aiheesta:

Saksassa väitöskirja, Suomessa sinfonia, Koulumiehen muistelmat

Neuvostoliiton rakennusprojektit ovat kiinnostaneet saksalaista tutkija **Saskia Geisleriä** (*Rakennuslehti* 18.4.2017). Väitöskirja fokuoitetu politiikkaan, talouteen ja rakennustyömaiden arkeen. Innostajana on toiminut paitsi Finn-Stroin aineisto, myös **Sofi Oksasen** kirja *Stalinin lehmät*, jossa kerrotaan Tallinnan Virun suomalaisista rakentajista.

Heistä yksi oli Oksasen isä, joka tutustui virolaiseen naisinsinööriin. Geisler on käynyt vuonna 2017 Kostamuksessa. – He ovat ylpeitä kauniista kaupungistaan. Suomalaisen rakentamat asuintalot ovat yhä hyvässä kunnossa – ja niiden asunnot ovat kalliimpia kuin venäläisten asuintalojen, Geisler sanoo.

Helsingin Ylioppilasteat-

terin 70-vuotisjuhlanäytelmä *Kostamus-sinfonia* (1996) on kertomus Kostamuksen rakentajista niin ikään - kansasta työtömyyden ja työllisyysprojektien armoilla. Ohjauksen teki **Esa Kirkkopelto**.

Jyrki Koulumies, Koulumies riittää, Otava 2020. Omat muistelmat elämästä ja lähihistorian polttavista aiheista.

Kerrostalossa narisee ja pärisee

Kaupunkielämä kulttuurissa

Marko Hautalan uusimmassa kirjassa **Pimeän arkkitehti** on päähenkilönä vaasalainen opiskelija Joni. Toisessa pääosassa on se kerrostalo, josta hänen isänsä on juuri ostanut hänelle asunnon.

Kaikki hyvin, tavoiteltu opiskelupaikka, oma kämpä. No eihän siitä saisi hyvää tarinaa, ellei jotain olisi perusteellisesti pielessä. Ja Jonin kohdalla se on talo, jossa vallitsee ”betonielementtitalon likainen valkoisuus, kumeasti kaikuvat käytävät, ilmassa piilevä levottomuus”.

Joni ei tahdo saada käyntiin innostusta sisustaa asunto, vaan hän nukkuu mieluiten tyhjässä asunnossa, lattialla olevalla patjalla. Häntä kuuntelee, kun ”talon viemärit reagoivat tuulenpuuskiin. Ontto, katkeileva korina sai ne kuulostamaan siltä kuin hukkuva olisi yrittänyt hengittää”.

Betonibrutalismin suuri laatikko

Missä siis vika, talohan on aivan tavallinen betonibrutalismin ajan suuri laatikko. – Harmaa, kestävä, jyrkää, tylsä. Demokraattinen, kaikille samanlainen. Mutta 60-luvulla oli yleistä, kun jokaisella oli oma vessa. Valtava helpotus ihmis-kunnalle. Niitä ei enää rakenneta, mutta niissä asutaan edelleen, hän mieltii.

Kiinteistövälittäjä oli kehunut asuntoa, sen edullista hintaa ja hyvää sijaintia. Hän myönsi silti, että talon kellarissa on tapahtunut kymmenisen vuotta sitten murha,

Marko Hautalan kirjoittama Pimeän arkkitehti on kirja kerrostalosta jossa tapahtuu kummit.

jossa isä tappoi tyttären. Vanhan asian voisi silti jo unohtaa.

Kirja seuraa normaalia opiske-

lijaelämää ja arkista asumista kerrostalossa. Mutta samalla tarinan rinnalla kulkee kuvaus ihmismielen

järkkymisestä. Kirjan lukija pohtii juonen edetessä, mitä tapahtuu todellisuudessa, mikä liikkuu vain nuoren opiskelijan yhä sakenevissa ajatuksissa. Hiipivästä hulluudesta puhuu se, että Joni huomaa itse olevansa se kavahtamansa arvoituksellinen hahmo. Hänen pelkonsa tiivistyy ”oven lasista heijastuvaan ihmisenmuotoiseen varjoon. Kesti pitkään ennen kuin Joni hyväksyi, että se oli hänen oma kuvajaisensa”.

Hiljaisempi tuuletin

Jonin on lähdeävä talossa liikkeelle, reippaasti ulkoilmaan, ettei tuuletinysikön seinissä kaikuvaa humina valtaa ajatuksia. Siispä hän panee ilmoitustaululle listan, jossa asukkaat yhdessä vaativat hiljaisempaa tuuletinta. Listan hän uskoo lisäävän myös talon asukkaiden yhteishenkeä.

Jonin tutustuessa talon asukkaisiin löytyy varsin kirjavaa väkeä. Pihalla hän törmää naapurin pikkupoikaan Leeviin. Poika näkee taivaalla pyörivän lentoliskon, jota muut eivät näe. Varsin hauska veijari. Matilda taas voi tutustua seuraamalla itse tehtyjä videoita, joita hän lataa nettiin.

Pätkien taustalla jumputtava bassoääni tärisyttää koko taloa. Sitteen on Sulevi, entinen erikoisjoukkojen sotilas, joka näkee painajaisia sodasta. Kaikki tietävät talossa aikoinaan sattuneesta veriteosta, mutta siitä ei puhuta.

Joni käy välillä luennoilla Vaasan yliopistossa, vaikkakin opinnot etenevät nihkeästi. – Joni ei ollut

takertuva, mustasukkainen eikä epätoivoinen. Hän pelkää olevansa jotain paljon pahempaa. Pelkkää kuvitelmaa. Tyhjä. Aurinkoa vasten asettunut varjo, joka tarttui hetkeksi mukaan ja katosi.

Pimeää kellarissa

Jännitys tiivistyy kirjan loppua kohti. Marko Hautala on lajinsa mestari. Kirjan luettuani hiipparoin hoitamaan asioita kellariin varsin vastentahtoisesti. Katsoin moneen kertaan taakseni pitkin käytävää kellarikomeroon, saunaan, pesutupaan mennessäni.

Pidin tiukasti kiinni puhelimestani, vaikka huomasin Jonin taapaan, että ”puhelimien valo heräsi samalla hetkellä kattovalon kanssa. Yhdenaikaisuus vaikutti koordinoitulta. Järkeilyt eivät poistaneet tunnetta, että jokin synkkä voima oli ottamassa vallan. Joni rimpuli irti puhelimen voimasta”.

Pimeän arkkitehti ei ole kirja todellisuudesta, mutta eihän arkisesta todellisuudesta tavallisessa kerrostalossa jännittäviä kirjoja saisikaan.

Hautala on vaasalainen kirjailija, joka on työskennellyt mm. opettajana, elokuvakäytäntäjänä ja hoitajana psykiatrisessa sairaalassa. Hän on opiskellut englannin kieltä ja kirjallisuutta Suomessa ja Englannissa. Nykyään hän toimii vapaana kirjailijana.

Hilkka Kotkamaa

Harhama saa näyttämöllä uuden elämän

Syksyn teatteritapaus on monipuolisen kirjailijan ja ohjaajan **Juha Hurmeen** huikea näyttämötulkinta **Harhama Espoon kaupunginteatterissa**.

Harhama on mies, joka on päättänyt kirjoittaa kirjan. Siitä on tarkoitus tulla suurteos, jossa selitetään elämän syvin merkitys. Ennen kuin kirjoittaminen voi alkaa, Harhaman on otettava selkoa, mistä elämässä on oikeastaan kysymys. Hän heittäytyy kokemusten janoamiseen. Tunneimme tuon oudon hahmon **Pirjo Honkasalon** ja **Pekka Lehdon** elokuvasta **Tulipää** 40 vuotta sitten. Se on **Asko Sarkolan** paras elokuvaroolisuoritus.

Harhamaa askarruttavat kristinuskon Jumala ja Perkele, maailman kurjuus ja prostituutiokysymys, sosialistiset teoriat, kapitalismin nousu, eikä vähempää tai enempää kuin ihmiskunnan menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Kuohut tekevät tempunsa ja vievät hänen huomionsa teoksensa kirjoittamisesta. Kotipuolella esteen kirjoitustyöhön tarttumiselle tuottaa ilman kirkon siunausta solmittu avioliitto paikallisen komeljanntarin kanssa.

Juha Hurme tekee vahvaa teatteria näyttämösovituksessa. Pohjana on laaja **Ilmari Rantamalan** omaelämäkerrallinen esikoisromaani-

aineisto, jonka kaksi osaa ilmestyi kukin kolmena niteenä ja kolmas osa ei koskaan. Espoon **Revontulihalliin** on luotu kaksiosainen esitys, jossa etsitään jumalaa ja syntyjä syviä. Ensimmäinen puoliaika soljuu kansanomaisilla laulunumeroilla ja rytmikkäällä tanssilla. Toinen puoliaika alkaa italialaisella **Commedia dell'arte** -tyylisellä vahvalla verbaalisella sanailulla. Harharetkeily vie päähenkilön velhon, ”Olga Ensemption” pauloihin. Hän kuuntelee sisintään. Elämäntuskaa ja omaisuuden menetystä ei voi välttää.

Liikunnallisesti ja miimisesti lahjakas **Tomi Alatalo** tekee upean pääroolisuorituksen. **Cécile Orbin** on vahva monena, eniten petollisena rakastettuna. **Rosa Söderholm** laulaa suloisesti mystisenä naisena. Myös muut näyttelijät, joista osa on tuttuja luottoesiintyjä ohjaan johtamasta **Nälkäteatterista**, yltyvät puvustajan avustuksella moniin eri rooleihin sujuvasti ja kiinteästi tarinan mukaan eläen. Lavastus on hyvin niukka, vaikka Espoon teatteri on tunnettu liikkuvista lattioistaan ja videokuvistaan. **Petra Poutanen** on säveltänyt ja sovittanut kauniisti esitetyt napakat laulut.

Peruskivi ei petä

Lopussa kuljetaan puoliajan raskaudesta valoa päin, joka näin mar-

raskuussa on hyvä viimeinen tunne esityksestä. Lainaus Harhama-romaanin tekstistä: – Pohjattoman syvyyden varaan luo Hän maailmoita eikä hänen peruskivensä petä. Se tuntuu sopivan myös monitaituri-ohjaaja Hurmeeseen itseensä; tällä hetkellä kirjailijana julkisuuden valokeilassa.

Rantamala on suomalaisen kulttuurihistorian kiinnostavampia hahmoja. Hänet tunnetaan myös nimillä **Algot Untola**, **Maiju Lassila** ja **Väinö Stenberg**. Lassilan nimellä kirjoitettu **Tulitikkuja** lainaamassa on kotimaisen draaman klassikkoteoksia. Hän oli opettaja, toimittaja, kirjailija, vallankumouksellinen ja vaaliagitaattori, joka kuoli epäselvissä olosuhteissa sisälissodan loppuvaiheen vankikulkutuksessa Suomenlahteen.

Sittemmin unohdettu yli tuhat-sivuinen romaani saa näyttämöllä uuden elämän. Suomalaisuusaatteen aamunkoiton suuruudenhullusta romaanista syntyi juoninäytelmä. Teatterissa mahdoton muuttuu mahdolliseksi ja poliittiset ideologiat vetäviksi lauluiksi. Teoksen villi huumori ja modernismi on hiottu huippuunsa. Kansannäytämöperinteestä ammentava meno antaa toivoa elämän sotkuisessa vyyhdissä räpiköivälle nykyihmiselle koronamaailman kaaoksen ja

Harhamalla, Toni Alatalo ja Olgalla, Cécile Orbin oli onnenhetkiäkin.

epävarmuuden keskellä. Ihmisen elämän repaleisuudesta ei saa eheää runoa maailmanseitykseksi.

Suomen kantaesitys oli 16.9.2020 ja sille voi povata pitkää

jatkoa. **Lehman-trilogian** rinnalla Harhama kruunaa Espoon vuoden 2021 teatterikaupungiksi.

Risto Kolanen

Liity jäseneksi!

Asukasliitto ry

on valtakunnallinen, kaikkia asumismuoto- ja edustava asumisen asiantuntija. Liittymällä jäseneksi saat asumiseen liittyvää neuvontaa sekä Asuminen & yhteiskunta-lehden kotiisi. Asukasliitto ry tarjoaa koulutusta, järjestää seminaareja ja asukastapahtumia.

Asukasliittoon voi liittyä:

- asukasyhdistys
- vuokralais- ja talotoimikunta
- muu asukkaiden yhteisö
- henkilöjäsen

Liitto neuvoo:

- vuokra-asukkaita
- osakeyhtiöiden osakkaita
- asumisoikeusasukkaita
- asukkaiden yhdistyksiä
- asukas- ja talotoimikuntia

Asukasliitto ry
Vuosaarentie 6 a B
00980 Helsinki
p. 045 132 8404 (toimisto)
asukasliitto@asukasliitto.fi
www.asukasliitto.fi

Jäseneksi voi liittyä myös netin kautta.

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	IBAN LUSP Virkkala FI64 4006 0010 2127 99	BIC HELSEFIHH
Saaja Mottagare	Asukasliitto ry Vuosaarentie 6 a B 00980 Helsinki	Merkitse viestikenttään jäsenen nimi, e-mail ja osoite, niin pystymme kohdistamaan jäsenmaksun oikealle jäsenelle. Henkilöjäsenmaksu 28;-
Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och adress		
Allekirjoitus Underskrift		Viitenumero Ref. nr
Tilityt nro Från konto nr		Eräpäivä Förfallodag
		Euro 28,00

Maksu välitetään saajalle maksujenvälityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella. Betalningen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalaren angivit.

POP VAKUUTUS

-25€ uusista vakuutuksista.

Asukasliitto ry:n jäsenenä saat 25 €:n alennuksen uusista vakuutuksista.* Ota etu käyttöön heti netissä popvakuutus.fi tai puhelimitse 010 3910 392 koodilla

ASUKAS

Vakuutukset myöntää Suomen Vahinkovakuutus Oy

*Alennus 1. vuoden maksuista. Koskee uusia, vapaaehtoisia vakuutus sopimuksia. Alennus ei koske liikennevakuutusta tai määräaikaista matkavakuutusta.

Koulutettu henkilökuntamme takaa korkean laadun ja aikataulussa pysymisen.

Tinkimätöntä laatua vuodesta 2008.

YHTEYSTIEDOT

Martti Toukola
p. 040 747 8846
maratoukola@gmail.com

Aarne Toukola
p. 0500 438 863

**VESIVAHINGOT
LAATOITUS
VESIERISTYS
RAKENNUS
PURKUTYÖT**

ASURAS
RAKENNUSPALVELUT

**OMAKOTITALOJEN
TALOTEKNIikka
-SANERAUKSIA**

Asukasliitto ry on valtakunnallinen, kaikkia asumismuotoja edustava asumisen asiantuntija.

Liittymällä jäseneksi saat asumiseen liittyvää neuvontaa sekä Asuminen ja yhteiskunta-lehden kotiisi.

Asukasliitto ry tarjoaa koulutusta, järjestää seminaareja ja asukastapahtumia.

Haluan liittyä Asukasliitto ry:n jäseneksi

Nimi _____
Puhelin _____
Sähköposti _____
Lähiosoite _____
Postinumero _____
Postitoimipaikka _____

Jäsenmaksutili	FI64 4006 0010 2127 99
Henkilöjäsen	28 e
Yhdistykset	1-50 jäsentä 40 e, yli 50 jäsentä 45 e

Postita liittymiskortti osoitteeseen:
Asukasliitto ry, Vuosaarentie 6 a B, 00980 Helsinki

Jäseneksi voit liittyä myös netissä www.asukasliitto.fi

Asukasliittoon voi liittyä:

- asukasyhdistys
- vuokralais- ja talotoimikunta
- muu asukkaiden yhteisö
- henkilöjäsen

Liitto neuvoo:

- vuokra-asukkaita
- osakeyhtiöiden osakkaita
- asumisoikeusasukkaita
- asukkaiden yhdistyksiä
- asukas- ja talotoimikuntia

ASUKASLIITON NEUVONTAPUHELIN

p. 0600 972 72 arkisin klo 10-14

Liitto neuvoo:

- ▲ vuokra-asukkaita
- ▲ osakeyhtiöiden osakkaita
- ▲ asukkaiden yhdistyksiä
- ▲ asukas- ja talotoimikuntia

- ▲ asukkaiden oikeuksissa
- ▲ sopimus- ja vastuuasioissa
- ▲ asumisterveysasioissa
- ▲ asuin ympäristöasioissa

Puhelun hinta 1,69 e/min + pvm